

Vychází ke 170. výročí narození Karla Havlíčka Borovského

© Československý spisovatel 1986 © Jan Novotný 1988

Slovo úvodem Milý čtenáři,

dostává se ti do rukou první úplné dokončené vydání Křtu svatého Vladimíra. Aktuální dobásnění známé satirické skladby stíhal zpryu podobný osud jako Havlíčkův fragment v dobách absolutistického mocnářství: kolovalo po léta v opisech. Z anonymity dnes před čtenáře vystupuje autor i se svým dílem, jehož časovost nabývá v precizních imitacích Havlíčkových veršů, rýmů a šprýmů podoby bezmála nadčasové. Pavel Ho-řanský výstižně rozvíjí motivy bezradného hledání vhodné carské víry a v duchu Havlíčkova směřování naplňuje ideu totality obrazem nedávné československé přítomnosti. A jako správný břitký satirik míří i přesně do vlastních řad.

I

Zpěv první

PERUN A

VLADIMÍR

Vladimír cár na svůj svátek, když seděl na trůnu, poslal drába s vyřízením k bohovi Perunu.

„Hřmi, Perune, na můj svátek

místo kanonády, škoda prachu, dost ho padne v bitvách u armády.

Hřmi, Perune, na můj svátek

místo kanonády, pak si přijdi se mnou vypít šálek čokolády." -

5

Pan dráb přišel k Perunovic, zatloukl na vrata, děvečky se hnedle zeptal: „Doma-li pantáta?"

„Doma, doma, pane drábe,

ve veliké chatě, sedí s jehlou na pekýlku, zašívá si katě."

„Vzkazuje vás, pantatínku,

cár náš pozdravovat, máte p rej mu k tomu svátku drobet zabubnovat."

Jak to přeslech tatík Perun, hnedle čelo svařtil, skočil z kamen na lavici, kaťmi o zem praštil:

„Raděj pásat husy ve vsi, po bahnách se ploužit než u toho Vladimíra zde za boha sloužit.

Málo platu, služba těžká, nikdy konec práce, ještě bych mu měl vyvádět ve svátek regrace?

Tuhle při poslední bouře, při té blýskavici, beztoho jsem si propálil celou nohavici!

Málo platu, málo športlí, málo deputátu!

Nemohu si špendýrovat oleje k salátu!

Pečínku jenom ve svátek,

vodu musím pít, sotva jsem se na tu službu mohl oženiti.

Beztoho mne větším dílem

živí jen kondice, študentům hodiny dávat musím ve fyzice.

Kdyby od selek nekáplo

trochu akcidence, ani v neděli bych nemoh přičuchnout k pálence!

Pro nic za nic robotovat -nevěděl bych věru, na tu jeho čokoládu, že mu na ni seru!

Cár necár, svátek nesusvátek, že mi všechno rovno, ne a ne a nebudu hřmít, co z toho mám?

Hovno!" -

Dráb stál celý zkoprnelý jako kapr v žitě:

„Pamatujte se, pantáto, copak to mluvíte?

Já jsem taky jen služebník, každý zná své meze, kdybych to vyřídil cáru, co se na vás sveze?"

-

Ale Perun, jak byl v ráži,

sáhnul pod lavici a vytáh na pana drába tu svou hromovnici.

Dráb sé dlouho nezdržoval, hledal honem díru

a hned běžel jak s keserem k cáru Vladirhíru:

„Jdu Vašemu Veličenstvu

slušně vomeldovat, že se to, co mluvil Perun, stydím opakovat.

I

/

Nechce hřmít a osopil se na mne jak na čubu, nectně s Vaším Veličenstvem vypláchnul si hubu.

Ať si tu svou čokoládu cár prej sám sežere,

a že on na celou službu s odpuštěním sere;

že je carův svátek a prd

s odpuštěním rovno, že je mu po celém cáru -s odpuštěním hovno!" - . -

Jak uslyšel Vladimír cár tohle grobiánstvo, plivnul na žem, zasakroval a s ním všechno panstvo.

Poslal čtyry policajty k bohovi Perunu: „Přived'te ho, grobiana, ku cářskému trůnu!"

A když vyšli policajti, pískl nã ně oknem: „Hej, nechte to až do zejtrka, v suchu nezmoknem.

Nebudu si s grobiánem dneska kazit svátek, však mu zejtra uši natífem, vraťte še nazpátek.

Však my se ho o ty jeho hromy neprosíme,

pokud máme své kanóny, sami si zahřmíme!"

Poslal flígladjutanta

pro dvě baterie, ať bouchají při tabuli, když se zdraví pije.

Jedli, pili, hodovali, hrály jim muziky,

ministři si popouštěli u kalhot knoflíky.

Pili pivo, pili víno, Jedli z masa, z těsta, nejednomu oficíru pukla z toho vesta.

Vejskali á tancovali okolo pílírů, bim! bam! bum! špunty lítaly z flašek a z mořdířů.

Kdo při tom byl, ten še opil,

blaze, braši, tomu! V noci je pak s výslužkami roznášeli domů.

8

KONEC PRVNÍHO ZPĚVU

I

Zpěv druhý

HOSPODÁŘSTVÍ

Jedna hora vysoká je a druhá je nízká, kdo nemá své muzikanty, na hubu si píská.

Když hýřili, stolovali u cářského dvoru, ten celý den byl bůh Perun v mrzutém humoru.

„Kdo jaktěživ bohem nebyl, zkusil ještě málo, není to tak hezký život, jako by se zdálo.

10

Ráno vstane, do snídaně

musí rosou kropit, měsíčka zavřít do chlívka, potom v slunci topit.

Dříve čerty, noční duchy

strčit do pytlíka a hvězdičky puť-t'u-t'u-t'u svolat do kurníka.

Každý ptáček, každý brouček, slon až do komára má hned ráno nasypáno z božího špejchara.

A když potom lidi vstanou,

o je teprv správa! Někdy nevím samým křikem, kde mi stojí hlava.

Ten, kdo nikdy neměl v uchu vosy a brabence, neví, co je Perunova ranní audience.

To je křiku a modlení, až mne uši brní: ten zpívá, ten šepce, vzdychá, ten zas žalmy frní.

A co všechno na mně chtějí, nelze vyjmenovat, zbláznil bych se, kdybych si to měl jen pamatovat.

ten chce zdraví, ta chce děti, ten nemá co jisti, ti zas, abych nedovolil ve fabrikách přísti.

Ten mne prosí, bych mu hlídal

louky a osení, ten zas chce, abych pomáhal krávě při telení.

11

I

Ten chce zimu, ten chce teplo, ten zas časy jiné, jeden chce mít žito drahé a druhý laciné.

Jeden sedlák prosí o déšť, zasíl kousek lenu, druhý prosí hezké časy, by měl sucho k senu.

Že jsem stvořil staré báby,

to mne nejvíc mrzí, nepřestanou-li mne soužit, zahladím je brzy.

Hrom ať do nich! Abych neklel, zdržet se nemohu! Když jí koza málo dojí, běží k pánubohu.

Sám se žádný starat nechce, o všechno se modlí, jako by měl každý boha jen pro své pohodlí.

Tomu sušit, tomu močit, tomu pole hnojit, dřív si, prase, zdraví zkazil, potom ho mám zhojit!

Ta mne moří ve dne v noci, ráda by se vdala, ten se modlí, by Morena jeho ženu vzala.

Ten chce výhru z loterie, špendáže mi nosí, a co jsou asekurace, též o oheň prosí!

Ó vy šelmy, kdybych nebyl

příliš dobrotivý, zmačkal bych vás na povidla Jako shnilé slivy!"-----

12

Šňup si zlostí halického, jak z mořdíře kýchnul: to zahřmělo, zablejsklo se, dešť na zem vyšpláchnul.

Věru, Vašku, bohem býti,

to žádný špás není; Brixen, ten je proti tomu ještě vyrazení! -

Pozdě v noci, když utich svět a lid přestal bouřit, chtěl si Perun usouzený dýmčičku vykourit.

Když si Širas túmbekia

cpal do nargilie, tu mu začla Perunice držet litanie.

„Však jsem já dobře slyšela za dveřmi skrz škvíru, co jsi vzkázal po drábovi círu Vladimíru.

Nezačínej si jen š círem, to já pořád říkám, že to se svou opozicí nepřivedeš nikam.

Každému do očí řekneš, co máš na jazyku, a děláš si nepřátele, nemáš politiku."

A když žena po celý den

bručí jen a šteká, och to musí z kůže vyhnat boha i člověka!

Ach Perune, Perunečku,

lituju tě tuze: zejtra na tě teprv čeká přežalostná chůze!

13

Oj Perune přeneš'astný, kam jsi myslil, brachu? Hanět círa, svého pána, a to beze strachu?

Oj Perune, kam jsi myslil,

přeneš'astné bůže? Utec, utec, Jak tě chytnou, nic ti nepomůže!

KONEC DRUHÉHO ZPĚVU

14

Zpěv třetí

VOJENSKÝ SOUD

Bože, kýž jsem policajtem, to je vyrazení,

koho chce, toho si chytne a dá do vězení.

Každý si ho musí vážit; kdo naň zaškaredí, pro urážku policajta ve štokhauzu sedí.

Ctěte, hoši, policajty! Ouvej, jak to bolí! Stát vyplácí krejčím metlou, ale ševcům holí.

15

Slyšte, lidi, pro výstrahu mé smutné zpívání, že se proti policajtům sám bůh neubrání.

Už ho vedou svázaného, všechno ve mně hrká! Dva ho táhnou za ramena, jeden vzadu strká.

Jenom mne po humnech ved'te, však já s vámi pudu, nedělejte mi ve městě veřejnou ostudu!"

Ale na humnech u strouhy paní Perunice zapírala Peruňátku něco na sukniče.

Jak poznala svého pána, hned se s hrozným křikem na pochopy obořila mokrým lavičnickem.

Ale Perun, dobrotisko, sám ji napomíná: Schovej, ženo, meč do pochvy, \ přišla má hodina!" -

Policajti s Perunicí na humnech se vadí, u dvora se zákoníci o Peruna radí.

A již Perun upoutaný v šatlavě nocuje, juristům se z paragrafů žádný nešikuje.

Neboť ten, kdo zákony d'ál,

neměl ani zdání, že cír vezme někdy boha do vyšetřování'.

16

Ráno přišla apelace k círu celá bledá,

že se proti Perunovi zákon najít nedá.

Cár se na ně zle osopil, řek jim, že jsou osli, poslal hned pro vojenský soud do kasáren posly. Vojenský soud, to je samec, soudí, jen se práší: on má všechny paragrafy v jedné patrontaši.

Vojenský soud na civilní

dívá se z vysoka, nesoudí podle zákonů, všechno jen od oka.

Vojenský soud má žaludek zdravý jako štika, nevinného na komando stráví jak viníka.

i Vojenský soud z ničeho nic,

jako náký tvůrce, nález právně potvrzený měl jako na šňůrce:

že dle vyšlé proklamace {- komandujícího

a dle „ostatních zákonů“ svodu hrdelního ,

; pro urážku první třídy

Jeho Veličenství, ! . pro vzpouru, nemravné řeči,

) pro neposlušenství

Perun bůh jest odsouzený

k provazu dle práva, že však k utopení v Dněpru j milost se mu dává;

! j.

i

I

bude ale pro výstrahu

neposlušné chase vlečen k řece po ulicích na koňském ocase. -

Právě jeden žurnalista

seděl také v díře, protože se bohu rouhal a psal proti víře;

soud jej odsoudil, použiv té příležitosti, k stejnému trestu s Perunem kvůli nestrannosti.

Zpěv čtvrtý

TESTAMENT PERUNŮV

Poslyšte, milí křesťané, tu smutnou novinu, jak dokonal slovanský bůh poslední hodinu.

Kdo máš tuze měkké srdce, zacpi sobě uši a pomodli se otčenáš za ubohou duši.

Přivázali ho za nohy na ocas kobyle, blátem, kamením ho vlekli, přežalostná chvíle!

KONEC TŘETÍHO ŽPEVU

18

19

Za ním toho novináře, ouvej, ouvej, ach, ach, Smejkal po bříše nelidsky na ocase valach.

Tak je ti cárští katané ukrutně mučili, všechny louže po Kyjevě s nimi vysmejčili.

Když jsou je přivlekli k řece

celé plné bláta, kati je tam utopili jak slepá štěňata.

Umřeli jsou bez zpovědi

jako lutriáni, jenom poslední jim dali blátem pomazání.

Já jsem sice při tom nebyl, čet jsem to jen v plátku, který o tom sepsal Nestor vnukům na památku. -

„Takto chodí na tom světě, každou chvíli jinak, dneska ctí tě za svatého, zejtra budeš sviňák!

Dnes vám, bozi, vy ubozí, kadidlo lid pálí; a zejtra vás jako smetí v kalužinách válí.

Dělají si nové bohy dle svého pohodlí, koho včera oběsili, k tomu se dnes modlí.

Všechno jest na světě marrié, i království boží -všechno hyne a pomine jako špatné zboží.

20

Jenom caři, samovláda a takové sloty potrvají věčně věkův jak juchtové boty!"

i Tak měl Perun, když ho vlekli,

rezonýrovati, slyšel jsem to, a jak koupím, musím prodávat!.

Sám bych si to nevymyslíl, třeba bych to věděl,

dobře já vím, že bych za to na Spimberku seděl.

Na Spimberku, na Kufsteineě

mnoho pokojíků: „Bože, zachovej nám krále!“ i to je zpěv slavíků. -

| Važ si všeho, milý synu,

co na trůnu sedí,

, . na ponížené dušinky

cár milostně hledí.

Kdo ctí cára a je Vávra,

může něčím býti, kdo nechválí, bude věčně jenom vodu pít.

KONEC ČTVRTÉHO ZPĚVU

i . . .

21

i

'i' . '

'i i

Zpěv pátý

BEZBOŽNOST NA RUSÍCH

Tak se z maličké příčiny stala velká mela:

ruský národ neměl boha, církev ovdověla.

Nám by byla lehká pomoc, toť je stará vesta!

Teď již umí každý kaplan dělat bohy z těsta.

Ale Rusi o těch kumštech ještě nevěděli, když si boha utopili, žádného neměli.

\

Počali se všichni báti strašlivých následků, neb žádný nic takového neslyšel od předků! -

Ale svět je pořád stejný, lidé ho nezmění:

plivni si stokrát do moře, ono se nezpění.

Tak i v Rusku bez Peruna ve starém pořádku běžela světská mašina jak na kolovrátku.

Stáří lidé umírali, děti se rodily, hodní lidé pracovali a ochlasti pili.

Hrušky zrály o Jakube a na podzim švestky, když se hodně vypršelo, bylo zase hezky.

Slunce svítilo jen ve dne, měsíc jenom v noci, v letě bylo cáru horko při vši jeho moci.

Žito se muselo sít, tráva rostla sama, šlechta pracovala hubou, sedláci rukama.

Kdo zaplatil, měl u pánů všude dobrou přízeň, hlad si zaháněli jídlem, ale pitím žízeň.

Všechny řeky byly mokré a kamení tvrdé, chalupnice hubovaly, že Jsou selky hrdé.

23

Šlechtic neobcovał s mužským měšťanského rodu, ale šenkýři míchali přec do piva vodu.

Mladí lidé pospíchali, staří šli pomalu, na každou špetku radosti přišla špetka žalu.

Kdo měl málo, tomu braly

velké pijavice, moudrých lidí bylo málo, ale hloupých více.

Kdo byl taškář za Peruna, taškařil zas dále, a kdo byl poctivá duše, dřen byl neustále.

t Neboť svět je pořád stejný, lidé ho nezmění, plivni si stokrát do moře, ono se nezpění.

Tak i v Rusku bez Peruna ve starém pořádku běžela světská mašina jak na kolovrátku.

Ale církevní mašinka,

ta se zarazila, neboť kněžům u pytlíku zařata jest žíla.

Sedlák, ten jest odjakživa "vychytralý kvítek, hned si z toho utopení vyhlídli užitek.

Přestáli desátky dávat,

také na modlení, ani štolu, ani na mše, když p rej pánbůh není.

Na ofěry nechodili, při funusech ticho, kostelníci mřeli hladem, kněžům splasklo břicho. -

Tu hned tekla krev z obrazů, děly se zázraky,, čistá panna porodila čtyry mladé draky.

Báby viděly znamení

na nebi a všude, prodávaly staré sukně, že soudný den bude.

Báby viděly znamení na nebi a v dírách, slyšely potopu světa hučet ve všech škvírách.

Po svatbě se narodilo dítě za čtvrt léta,

kupujte, lidi, měchejře na potopu světa!

KONEC PÁTÉHO ZPĚVU

24

25

Zpěv šestý

AUDIENCE

Seděl Vladimír na trůnu ve své rezidenci, dával podle obyčeje velkou audienci.

Houf ministrů, tajných radů,

dvorních kavalírů, stáli „Richt euch!“ okolo něj jak hrušky v špalíru.

Před nimi s ohnutým hřbetem, s poníženou tváří klečeli v slušném respektu páni sekretáři.

26

Pero v, ruce, na knoflíku

ingoust ve flaštičce a na zádech přivázaný pytel na petice.

A vzadu si žandarmové, cárští výplatníci, přistrojili pro příhodu dubovou lavici.

A na rovině před trůnem

zkroušeně a tiše petenti, věrní poddaní, leželi na břiše.

Tenkrát byla audience

nad obyčej hlučná, neb se z celé ruské říše sešla církev tučná.

Totíž popi, diákoní, kantoři, zvoníci, biskupi, svíčkové báby, také kostelníci.

S nimi ostatní drabantí, hrobaři, kalkanti, zpěváci a muzikanti, kluci ministranti. -

Sotva dal tambor znamení, tak jak se to sluší, že cár ráčil otevřítí Své Vysoké uši,

všichni boží služebníci spustili moldánky, vzdychali a naříkafi jak staré cikánky.

Totíž popi, diákoní, kantoři, zvoníci, biskupi, svíčkové báby, také kostelníci;

27

i

T

s nimi ostatní drabantí, hrobaři, kalkanti, zpěváci a muzikanti, kluci ministranti.

„Co vám chybí?“ táže se cár

pod svým baldachýnem, oni všichni jedním hrdlem: „Hynem, pane, hynem!“

Celé popstvo předstoupilo

k císaři s deputací, jeden držel ve jménu všech takovou orací: -

„Veliký jest Vladimír cár, svatá vůle jeho; kdyžs nám zabil pánaboha, opatř nám jiného!

Nám je pánbůh jako pánbůh, jenom když je ňáký, abysme s ním udrželi v respektu sedláky.

U těch bude všechna kázeň brzy dým a pára, nebudou se mít u koho modlit! za císaře.

Někdo musí nad sedláky

rachotit! hromem, bez boha neobstojíme, jen jiného honem!“

Toť se ví, že způsobila ta argumentace v Jeho císařském Veličenstvu velké alterace.

Měť jak všichni potentáti

srdce měkké tuze, nebyl by mohl, chudinka, zabít ani kůře:

28

„Milostivé vám, mí věrní,

dávám propuštění, vaši žádost hodlám vzítí v zralé uvážení!“

KONEC ŠESTÉHO ZPĚVU

29

Zpěv sedmý

MINISTERSKÁ RADA

Večír ministři seděli v tajném kabinetě, tenkrát byl bůh proti zvyku první na tapetě.

V hlavní věci byli všichni stejného mínění: bez boha se sprostým lidem není k vydržení-

Ale v dalších podrobnostech tu mezi dvořany byly jako skoro všude dvě rozličné strany.

30

Nová škola chce Jen vždycky licitace s pachtem; stará škola zase chválí služby s deputátem. Pan ministr vnitřních věcí pravil: „Páni bratři! Ohlasme konkurs v novinách, tak jak se to patří.

Ať se náležitou cestou

hlásí kandidáti, pak si dle kvalifikace může cár vybratí."

Zahraniční ministr prál, že by dobře bylo, kdyby se to v cizích listech taky ohlásilo.

Neboť beztoho že není

při tom obsazení na žádného domácího ani pomyšlení.

„Jenom žádného nováčka! Vždyť jest starších dosti, dobře renomovaných, zvláště v praktičnosti.

Těž se nesmí pro čest země

na pár rublů hledět, když již jednou o tom budou cizozemci vědět."

Ale finanční ministři špinavá jsou nace, ten chtěl, aby se veřejná svedla licitace.

A kdo bude ze všech nejmíň /za svou práci žádat, tomu se má bez ohledu tato služba zadat.

31

1

Vymínit si však, že z chrámů všechno stříbro, zlato bude vždy v pádu potřeby do mincovny vzato.

Pak ať drží kurs papírů vždy aspoň al pari -to je hlavní a ostatek všechno láryfáry. -

Staveb ministr připomněl, by si přispíšili a zatím něco klášterů v kasárny změnili,

než se místo zas obsadí;

aby takto cáru aspoň něco zas přirostlo vtom interkaláru.

Pan ministr práv přisadil: „Moje jest výmínka,

by se veřejně v novinách o tom stala zmínka,

že se nový bůh kontraktně

zavazuje k tomu, každou falešnou přísahu trestat porcí hromu.

Neb se teď již každý všivák řídit chce dle cára, lhát, přísahat a dělat si ze soudů kašpara!"

Ministr osvěty divný plán měl pohotově, aby se ta božská živnost ponechala vdově.

Že si může na svou ruku přibrat tovaryše, šikovného jezovitu anebo derviše.

Že to bude lacinější a v dobrém pořádku, neb on sám že jim přispěje radou na počátku. -

Přitom však byl potutelné

církevní plemeno, myslil, že to sám povede na vdovino jméno.

Ministr vojenský pravil:

„Co dovede bůže, každý starý generál to

taky zastat může.

Zvyklý na subordlnaci

bude cára ctíti, eráru se může přitom

penze ušetřiti.

Ze všech nejlíp by to trefil

maršál Komispetr, pouštět hrůzu na sedláky,

na to on je metr.

Pro Jistotu se mu může

ňáký literátus, chlapík v peře vycvičený, přidati ad latius.

Tak přlvedem kněžstvo s vojskem k jednomu komandu, zorganizujeme přísněj tu církevní bandu." -

Pan ministr policejní beze všeho křiku podal písemně své votum v zavřeném paklíku.

Policie jako kočky ráda potmě chodí, v jasném světle veřejnosti

nerada se brodí. ■

i

33

i

Ač své votum zapečetil, přece bych se vsadil, že uhodnu, co on asi tajné círu radil.
Jisté zpověď, jezovlty, očistec, latinu, pokoru a trpělivost při chlebě a vínu;
kousek nebe na udici, pár volavých svatých, všechna moc pochází shůry, pluk čertů rohatých.
KONEC SEDMÉHO ZPĚVU

34

Zpěv osmý
KAMARILA

i

Jako u všech potentátů,
tak I v Rusku byla mocnější než ministerstvo dvorní kamarilla.
Zachovej nám, panebože, Frantu Šumavského, že Je každá kamarilla pohlaví ženského.
Vladimír byl Ještě k tomu puncto sexti štvaneč,
Jako lev kraloval mužům a ženským co kanec.
Jednu ženu měl Normanku a jednu Rekyňi, dvě měl Češky, že jsou hezky, Jednu Bulharyni.
A metresek jako pecek,
tři sta v Bělehradě, dvě stě v sele Berestově, tři sta v Vyšehradě.
Ještě kromě těch kasáren leckdes filiálku, kacik v Hessen-Kasslu nemá tolik kafešálků!
A teď ještě tetky, matky
k nim přiřadýrovat, pak to s jejich zpovědníky multiplicírovat.
Ó, to byla kamarilla jako Cimboraso! Senát vždycky pohotově jak u rasa maso.
Ó, to bylo kandidátů, to bylo protekcí, tu círu, co jest topit bohy, dostal teprv lekcí.
Všechny na něj dorážely, každá Jinak mlela, málem by už byla círu hlava zšedlvěla. -
Večír, když mu Mates lokaj přišel zouvat boty, začal si círu stěžovat! na ty své trampoty.
Starý Mates, ten byl ve všem > carův hlavní rádce, ministry i kamarilu vodil na oprátce.

36

„Ach Matýsku, Matýsečku, hled' mne toho zbavit,
já chudák s těmi ženskými nic nemohu spravit!" -
Mates, jak Jen círu byl svlečen a v posteli ležel, do redakce vládních novin s botma v ruce
běžel.

Tam jim cosi diktýroval,

s botama pod paží: „Nebude-li to tam zejtra, círu vám vousy zpraží!" -

Druhý den pak celý Kyjov

divil se nemálo, když v úřední části novin velkým písmem stálo:

„V jménu Jeho Veličenstva círu Vladimíra na prázdnou prebendu božskou konkurs se otvírá.

Výmínky a bližší zprávy, to kandidátovi ministerstvo policejní na doptávku poví." —

Rozběhla se ta novina v elektrickém letu na drátěných telegrafech Jako rtuť po světě.

Druhý den již v celém světě jak na lípě včely telegrafické depeše v novinách bzučely. -

V Římě páni kardináli

k Červenému raku přede mší se scházívali na sklenku araku.

37

Pan kardinál Šamšullnl mrsknul Jen po oku do Augsburských všeobecných, už se dal do skoku!

Dal nalejt Lacrlmae Chrstl,

a tp hned do žbánu, vylousknul žbán a již letěl přímo k Vatikánu.

Tam hned vrazil do pokoje a bez zaklepání vyburcoval tou novinou papeže ze spaní.

Svatý otec, jak vyskočil, ještě byl v košili, velel, by se jezovité do Rus hned strojili.

Dal je všechny k této cestě

naostro kovatl a marš zvláštní pro ně kázal zkomponýrovatl.

Zpěv devátý

JEZOVITSKÝ MARŠ

Te Deum laudamus -v Kyjově je rámus,
dies Irae, dles lila -nastane tam naše víra.

KONEC ZPĚVU OSMÉHO

Te rogamus, audi nos -ten Vladimír, to Je kos!

Gloria In excelsis Deo -držme my se Jeho.

38

39

Credo in unum Deum -naš Bůh je poslušnější nežli Perun,

In te, Domine, speravl -žaludek nám dobře tráví,

orate, fratres -naše víra je ponížená jak pes.

Benedictus, qui venlt -málo vědět, mnoho věřit.

Sanctus, sanctus, sanctus -všem novotářům pardus,

in nomine Domini -čert aby vzal noviny! ,

Dignum et iustum est -starým časům všechna čest!

Dominus vobiscum -lepší hloupost nežli rozum.

Sancta Del Genitrix -zde nám už nevěří nic.

Agnus Dei, qui tollis peccata -Rusi nám budou věřit jak telata.

Veni, Sancte Spiritus -postěhujem se do Rus,

exaudi nos, Domine -ať nás Jto tam nemine,

pleni sunt coeli -abysme se tam dobře měli,

aequum et salutare -počkej, ty kaviáre!

Salvátor mundi -to budou Jundy!

40

libera nos a malo -sedům liber masa málo!

Exaudi, Domine, orationem meam -sním jelito, když šunku nemám,

ex profundis clamavi ad te, Domine -když jsem byl ve sklepě na víně,

dona nobis pacem -s kuchařkami spát chcem,

a porta inferi -aby lidé nevěděli.

Mea culpa, mea maxima culpa -kdo neumí dělat zázraky, ten je ťulpa.

Kyrie eleison, když peníze nejsou.

Et ne nos inducas In tentationem -když ti dávají, ber honem;

sicut erat in principio et nunc et semper nedávej nikomu nic, ale všem ber;

et In saecula saeculorum. Amen. Nejvíc nám nese ten pekelný plamen.

KONEC MARŠE

41

I

Zpěv desátý

KONKURS

Věje vítr černomorský trávou v stěpl klátí; sbíhají se do Kyjova páni kandidáti.

Věje vítr od západu, v Kyjově se práší;

každá firma haní Jiné, sama se vynáší.-

Poslal papež dekret z Říma, pečet' Jako talíř: „Co Je po té řecké víře, nedám za ni halíř!

Není církev Jako církev,

cáre nejmilejší, římská církev mezi všeml nejcírkvovatější!" -

A carhradský patriarcha, pečet' Jako miska:

„Nevěř tomu, Vladimíre, co anclkrst píská.

Není církev Jako církev,

cáre nejmilejší, řecká církev mezi všeml nejcírkvovatější!"

A rabínské synedrulum „Šulem, šulem," píše, „nevěř Římu, nevěř Řekům, drž se jen Mojžíše.

Není církev Jako církev,
cáre nejmilejší, židovská je mezi všemi nejcírkvovatější."

Také mufti muhamedský

překřičet se nedá: „Potluč ty psy nevěřící, uvěř v Muhameda!

Není církev jako církev, cáre nejmilejší, muslimanská mezi všemi nejcírkvovatější!" -

V cářském dvoru na Podolu psi se o kost hryzli: také ty ostatní sekty konkurovat přišly.

Čert zná všechna jejich Jména! Ale jak se ctily, z toho se ruské hokyně mnoho naučily.

42

43

I

Tenkrát byly zlaté časy

pro dohazovače, rozolku plij z krajáčů, jedli jen koláče.

Protože jim y tom konkursu obchody tak kvetly, Jmenují se od té doby také „boží metly".

[...] Někdy v pokročilejším stadiu práce si Havlu sepsal „Plán na Vladimíra" a tam pod soupis

tet snad již hotových zpěvů (sedmi) si až na spot okraj stránky poznamenal: „Bitva

rozhodující m katolíky a Reky", „Křest. Konec. Veselost". Jí je tu velká mezera mezi zápisem

konstituovaný zpěvů a hrubým náznakem zamýšleného závě tak se ukazuje i průrva mezi

zaměřením Kt jak ho dnes známe, a mezi tím, s čím by nakonec musila satira vyrovnávat. [...]

Zatímco po desátý, nedokončený zpěv směřuje satira s v zobecňujícím smyslem k soudobému

absolutism v dalším pokračování by nějak musila do sc zahrnout, co se dobových poměrů

netýkalo a obecné nebylo - anebo by musí/a k tomu, co b jenom a zvláště ruské, nalézt nový,

jiný zobecovací přístup. Nemoc a smrt nedovolily Havlíčk překlenout hiát, před nímž se v

konceptu Křtu . stavil, a my si ani zdaleka nedovedeme předsta* jak by konečné vyznění díla

vypadalo [...]

Mojmír Otruba v doslovu ke Křtu svatého Vlad'n r a, Praha, Odeon 1985, s. 151n.

KONEC HAVLÍČKOVY BÁSNĚ

44

45

Zpěv Jedenáctý
VÍRA MUSLIMSKÁ

Dumá ministerská rada.
Projednat se má tu,
kdo má první vyslyšen být
z pánů kandidátů.

Až ministr paliv pravil:
„Dejte na má slova.
Nejlepší by pro nás byla
víra Arabova.

Na poušti mu tryská z písku
nafta jako voda.
Když uznáme jeho boha,
levněj nám ji prodá."

Rozhodnuto. Nejdřív hostu
slouží carský harém,
potom mluví o své víře
s ministry as carem.

Častují ho poklonami,
nejsladšími tóny,
aby mohli vyhandlovat
za naftu kanóny.

„Dík, že první slyšení jste
naší víře dali.
Poznáte, že stojí za to,"
pravil Imám Ali.

„Věřícím svým dovoluje
Alah spravedlivý
spát s tolika milenkami,
kolik Jich uživí."

To rád slyšel car s ministry,
samí velcí páni,
že budou mít vé svých slastech
boží požehnání.

Jen ministr vnitra měl zde
jisté pochybnosti,
zda tím příliš nezdivočí
občánkové prostí."

Ministr financí ale
odpověď hned má tu:
„Vždyť ti ani tu svou jednu
neuživí z platu.“

„Za to,“ pokračoval Ali,
„tím se ovšem platí,
že je třeba, ehm, jisté
údy obřezati.“

Odmlčel se chytrý Arab.
Je mu podezřelé,
že se car po jeho slovech
nezatvářil vřele.

Jak to bývá s potentáty
už po dlouhé věky,
v jedněch věcech byl chlap tvrdý,
v jiných zase měkký.

Disidenta někdy praštil,
až krev tekla z nosa.
Zato sám se složil na zem,
když ho píchla vosa.

„Tohle se mi nechce líbit.
Zatracená práce!
Jsme už jaksi příliš staří
na tvé operace.“

Na to Ali:
„Milý care, nejsme přece blázni,
víme, že se s prostým lidem
nekoupáváš v lázni.“

Proto tobě a tvým rodným,
vám všem, milí páni,
postačí jen symbolické
provést obřezání.

Dále nijak nespěchal bych
u lidových davů.
Rázně obřežte jen členy
vzdělaného stavu.“

Tomu všichni potentáti
v duchu se již smáli:
„Počkejte, co na vás přijde,
intelektuáli!“

„Kromě toho naší víry
zásada je svatá,
že nesmíme nikdy jisti
nečistá prasata.“

Ministr obchodu rázem
vymrštil se z křesla:
„S tímhle prr, tohle by naše
bilance nesnesla.“

Jenom proto se nám kšefty
zcela nepoloží,
že kupujem za vepřové
zahraniční zboží.“

„Žádná potíž," na to Ali,
„nová víra tvá ti
zakazuje prasata jíst,
ne však prodávati.“

Tu Ihned tvář ministrova
jeví uklidnění.
„Beztoho na vnitřním trhu
vepřového není.“

Kurs islámu u pánů stoup
na vysokou míru.
Až jim národ začne reptat,
svedou to na víru.

Přitom ovšem počítali
hledme na fištróny –
pro sebe že nakoupí si
v Tuzexu za bony.

„Zákaz poslední," dí Ali,
„proberem teď spolu.
Muslim - ten si nesmí líznout
kapku alkoholu.“

Kouká po očku, co na to
car a jeho vláda.
Zatraceně, nějak se jim
zkalila nálada.

Zachránit chce situaci,
šeptá caru tiše:
„Zato můžete sl dopřát
dosyta hašiše.“

„Vodka - hašíš, to je jako
srovnat nebe s řítí.
Jak můžeš chtít po Rusovi,
aby nechal pití?
49

Drahý Ali, tím tvá víra
pod stůl u nás klesá,
I kdybys nám prodal naftu
jen za dříví z lesa." —

Zdá se tedy, ač marxistu
mrazí přitom v kostech,
že běh dějin může směr svůj
změnit na drobnostech.

Často průjem nebo zácpa
různých potentátů
podstatně se projevíly
na osudech států.

Kdyby car nechlastal vodku,
hleděl na své zdraví,
zavedl by v Rusku islám
místo pravoslaví.

Pak by Brno, Bratislava,
Ostrava i Praha
na manifestacích dneska
vzývaly Alana.

Jenomže by to byl rozdíl
nakonec jen skrovný.
Jeden pánbůh na komando
druhému je rovný.

KONEC JEDENÁCTÉHO ZPĚVU
50

Zpěv dvanáctý
VÍRA ŽIDOVSKÁ

Když Žid uviděl, že Arab
nepochodil valně,
chtěl na cara zapůsobit
intelektuálně.

Rabín Baruch víru předků
vyznával sic slovy,
v srdci ale nauky se
držel Spinozovy.

„Nad sekty a jejich bůžky
výš se vztyčí vždycky
dar, jež jediný Bůh dal nám.
Je to rozum lidský.

Bůžkové dnes ctění, zítra
po blátech smýkání.
Zato stále košatí strom
lidského poznání.

Nač nového bůžka hledat?
Na obtíž je leda.
Raděj ať s filozofií
rozvíjí se věda."

Rozohnil se rabín, caru
v tvář dí vyzývavě:
„Iv tvé zemi situace
volá po nápravě.

Statisíce vyhodí se
na pouhou trachtaci,
zatímco vzdělanci často
žijí jak žebráci.

Zbohatlíci celá jmění
prochlastají v lihu,
a vědec nemá zač koupit
ze Západu knihu.

Toť nejlepší rada, care,
již ti mohu dát:
Přikaz lidem místo bůžků
rozum uctívati.

Toť nejlepší rada, care,
již ti dáti mohu.
Jedině tak můžeš sloužit
skutečnému Bohu."

Car se rozesmál, až zrudla
mu pleš na temeni:
„Mnoho pomohl-li rozum
vašemu plemeni?"

Einsteina jste dali světu,
umíte hrát šachy.
Ale přesto za pogromů
posraní jste strachy.

Jak si vás svět považuje!
Ech, Jsou mi to věci.
Dav vás věší na lucerny,
stát vás pálí v peci.

Dát se na tu vaši víru,
musel bych být tele.
Po staletí kopali vás
všichni do prdele.

Stejně Židy jako vědce.
A dobře tak pro ně.
Jinak by se rozletěli
jak bez uzdy koně.

Nevážili by si cara.
Nezapírej jen ty!
Spousta se vás vždycky najde
mezi disidenty.

Začít rozum uctívati –
lehce se to poví.
A hned budu mít na krku
další Sacharovy.

Stejně, jak to moje oči
každodenně vidí,
jsou tihle rozumbradové
skoro samí Židi.

U nás na Rusi bys stěží
o učence zakop,
aby neměj jméno Izák,
David nebo Jákob."

Ale rabín Baruch nemá
smysl pro legraci:
„Ó že mohou být vládcové
takto krátkozrací!

To však nepotrvá věčně,
všechno změní doba.
Potom odškodní nás vlády
jako pánbůh Joba.

Neboť dokud pohrdání
rozumem nezmizí,
lidstvo bude stále hlouběj
zabředat do krizí.

Zatím nebolí je, ale
mělo by boletí,
že se nafta vyčerpá už
v budoucím století.

Žádný z pánů potentátů
neví a netuší,
co vzejde ze znečištění
vodstva a ovzduší.

V Orientě je to taky
dopuštění boží.
Už teď nemají co jíst, a
ještě víc se množí.

A ty - zašpinil jsi Bajkal,
vysušil jsi Aral,
necháš ničit pole, lesy –
kdo by se s tím páral!

Zkrátka - co je potentátům
do příštích kalamit?
Jen když dneska mohou nacpat
armádě do tlamy.

Nikdo, care, viny tebe
před lidstvem nezproští,
že se v této době staráš
o samé blbosti."

Tuhle drzost car nehodlal
mlčky snášet více,
rozmach se a pádně nakop
Žida do zadnice.

Jeho tvrdý zákrok jevil
vskutku carskou ražbu.
Prolít Baruch dveřmi, padl
na kyjovskou dlažbu.

Vůbec ho však nenapadlo
nad sebou plakati.
Čekal, že za dobré rady
kopanci car platí.

Vícekrát již podrobil se
takovéto kúře.
Otřepal se - vždyť to mohlo
skončit také hůře.

Ministr vod míchal zatím
na hněv cara léky:
„A co, kdyby bylo nejhůř,
obrátime řeky.“

KONEC DVANÁCTÉHO ZPĚVU
54

Zpěv třináctý

VÍRA KATOLICKÁ

Pokračovat v tomto díle
dřív mi možno není,
nežli poskytnu čtenáři
malé vysvětlení.

Uzná snad, že rozhod jsem se
k nesnadnému kroku:
dopsat báseň, přerušenu
na sto dvacet roků.

Za tu dobu mnohá svítla,
mnoha zhasla svíčka.
Těžko proto navazovat
plavně na Havlíčka.

A tak zkusit dopsat báseň
moudřejší se zdá mi,
jak by Havlíček ji napsal,
kdyby žil dnes s námi.

Věřím, kdyby mohl vědět,
že pracuju na ní,
řekl by ml: „Cos sám prožil,
vlož do svého psaní.“

Dříve než své břitké stati,
epigramy dravé,
složil ódu v semináři
k poctě víry pravé.

Měsíce pak prožil pochyb,
týdny beznaděje.
Náhle se mu rozjasnilo,
všechno jinak že je.

Časem zacelí se rány
utržené v boji.
Jizva v srdci ze zklamání,
ta se nezahojí.

A tak si to od Havlíčka
pěkně slízli tmáři,
kteří vodili ho za nos
kdysi v semináři.

Já bych ovšem asi sklídl
úspěch neveliký,
kdybych zkoušel v jeho stopách
stírat katolíky.

Hněv proti nim v duši mojí
nemá totiž místa.
Ve svém potřeštěném mládí
byl Jsem komunista.

Těž voděna byla za nos
dušička má čirá.
Časem se však začla kalit
ta má pravá víra.

Dlouho myslel jsem, že oči
mé jsou tím jen vinny,
že tak zřídka pozorují
soulad řeči s činy.

Mnohou dětskou nemoc jenom
čas a život léčí.
Dnes už by mě nechtyli
ani na své řeči.

Prožil jsem si léta pochyb,
týdny beznaděje.
Náhle se mi rozjasnilo,
všechno jinak že je.

Tolik tedy na omluvu,
že já v čase dnešním
za Havlíčka jezuity
už tu nezesměšním.

Aby spojitost však byla
Jakž takž zachována,
povím, že zvolila církev
za papeže Jana.

Je to člověk přemýšlivý.
Usilovně bádá,
proč vliv církve na běh světa
soustavně upadá.

Na otázku samu snadná
odpověď je sice:
U fochu je konkurentů
velká tlačeníce.

Spasitelům duší lehké
prosadit se není,
když za každým rohem někdo
slibuje spasení.

Kdys byl papež velkým pánem,
dnes jsou páni větší,
ký div, že ho počtem duší
ulovených předčí.

Novými však úvahami
dál byl papež veden:
Když Je tolik potentátů,
k čemu ještě jeden?

Káže proto zařídit se
dle Kristova vzoru,
nehrát o moc, ale hlásat
lásku a pokoru.

Co jsem slyšel, co jsem četl,
tlumočím tu pouze.
Připustím vám, že to mohly
být i ctnosti z nouze.

A tak kněží z Vatikánu
křesťanskou svou víru
nešli hlučně vnucovati
caru Vladimíru.

Nežádali si slyšení
ministerské rady.
Soukromě však obšlápli si
všechny členy vlády.

Těž na prahu carském nohy
monsígnorské stanou.
Dvě lahvičky toskánského
skrývá pod sutanou.

Na otázky tisku pravil,
že dosáhnout zkusí,
by se slušněj zacházelo
s křesťany na Rusi.

Známo, že jsou diplomaty
páni páteřící.
Jak tam pili, co mluvili,
nemohu vám říci.
KONEC TRINÁCTÉHO ZPĚVU

Zpěv čtrnáctý

VÍRA AMERICKÁ

Jen Žid výpad, hlášení se
nese ku carovi,
že zastavil v jeho dvoře
bourák přepychový.

Sbíhá se naň civět národ
z dálného okolí,
kastelán se táže cara,
zda se to dovolí.

Jakýsi kluk z něho vylez
a takto hovoří,
že byl vyslán prezidentem
kdesi ze zámoří.

Než stačil car říci, kterak
rozhodnouti ráčí,
Amerikán jako z filmu
v zasedačku kráčí.

Nikdo se ho nepokusil
zastaviti ani.
Byli totiž jeho mládím
mírně šokováni.

Protože na svaté Rusi
od počátku světa
každá hodnost žádala si
odsloužená léta.

„Necht', pánové, mezi námi
zavládne důvěra.
Jsem Bill z Arizony, posel
Jimmyho Cartera.

Zdráv buď, care, a tvá vláda
ať je taky zdráva.
Jenom byste měli více
dbát na lidská práva.

Vždyť už i k nám za oceán
přicházejí zprávy,
pro bohy že u vás lidé
léta v base tráví.

Zbytečně tím děláte si
ostudy a škody.
Pak vám máme dát doložku
nejvyšší výhody!

Že ctí lidé různé bohy,
žádný důvod není,
abyste je vsadili jak
lumpy do vězení.

Což to prosperitě země
jenom trochu brání,
když si každý ve svém chrámku
sedne na kázání?"

Ministrovi vnitra v hlavě
myšlenka jen víří:
.Kdybys byl náš, též bys seděl,
ale na Sibíři." –

Car děl: „Co tu říkáš, chlapče,
to je silná káva.
Jak můžeme v Rusku zavést
ta tvá lidská práva?

Jenom při tom pomyšlení
zabolí mne v břichu.
To bych si nasadil pěknou
blechu do kožichu.

Hned by nad pořádkem v státě
zatáhly se mraky.
Kdo by zvolil boha, chtěl by
cara volit taky.

To by při ruské nátuře
byla patálie,
už to vidím, jak červená
po dlažbě se lije.

Proto v zájmu zachování
stability státu vyvezl bych na Kolymu I ylastního tátu.
Deset bohů je jak deset od plevele semen.
Pravá víra má být Jedna, víra jako řemen."
Ministr práv syčel: „Vida Carterovy hochy!
O právech nám káží, ale lynčují Černochoy,
každou chvíli u nich chlapa
odstřelí mafie, v knihkupectvích prodávají tam pornografie.

Pod mosty nezaměstnaní chodí Jim tam spávat, a přec mají ještě drzost rady nám tu dávat.
Vyhod'te ho, ať mohou být vyslechnuti Řeci, kteří nestrkají rypák nám do vnitřních věcí."
Leč ministr zemědělství šeptá caru v ucho: „Nežeňme to na nůž, co když zase přijde sucho?"
Ani ministr průmyslu neměl názor jiný: „Bez techniky těžko budem těžit suroviny."

Car právníka napomenul.

Pokračovat: „Bille, své sis řekl, slyš i od nás, co ti není milé.

Pouvažuj nad tím, co ti starší člověk praví. Měl bys chápat, v jiném kraji že Jsou jiné mravy.

Vyřid' svému prezidentu, že ctí velkou je ml rozvíjet! spolupráci s jeho slavnou zemí.

Vždyť pro oba naše státy

věc výhodná to je: vy nám poskytnete stroje, my vám zase zdroje.

Chceme-li však mírovou vždy vésti politiku, nevím, proč si neodpustit vzájemnou kritiku.

63

Ze u nás vězníme lidi, beztak pravda není, jen pár bláznů museli jsme poslat na léčení.

Vy jste páni Ameriky, my jsme páni Rusi. To je fakt - a fakt se vždycky respektovat musí."

KONEC ČTRNÁCTÉHO ZPĚVU

64

Zpěv patnáctý

VÍRA ŘECKÁ

Ten den jako posledního zavolali Reka. Ubožáci netušili, co je ještě čeká.

„Tak nám, milý kamaráde,

vysvětlí svou víru!" Mistr Vasil tahá z kapes přešlá papíru

a již chrlí na ministry z nich za větou větou. Ratatata, ratatata, jako z kulometu:

„K horizontům komunismu kupředu směřovat, pracujícím masám stále bděle důvěřovat.

65

I

0

Ještě těsněji se semknout, Internacionalismus svou jednotu stmelit, do myslí zanášet,

zdravé jádro naší strany zkušenosti zdola rýchlejš leninsky zocelit. nahoru přenášet,

Každou akci uzavírat komplexním rozbořem, svádět zápas s nevědeckým světovým názorem.

Z lásky k lidu této země vášnivě se vyznat, jisté dílčí nedostatky kriticky si přiznat.

Za účelem agitace nešetřit! místem, intenzívně prohlubovat informační systém,

plány válečných paličů zásadně překazit, progresivním trendům cestu do praxe prorazit,

usnesení konference

radostně uvítat, maloměšťácké návyky rozhodně vymítat,

do vod revisionismu zavléci se nedát, ideovou výši kádrů soustavněji zvedat."

Ministři se choulí v křeslech celí zkoprnělí, slova sviští jim kol uší jak kalené střely.

„Odmítnutí samozvanců výrazně vyjádřit,

nově hodnotné závazky v termínu uzavřít.

66

návštěvu z bratrské země srdečně pozdravit, na sklizeň okopanin se důsledně připravit,

liberální tendence vždy

důrazně odsoudit, náměty z řad pracujících pozorně posoudit,

na netřídní platformu již

nikdy víc nesejít, s exponenty pravice se trvale rozejít.

Aktivitu z našich pozic naprosto podpořit,
o problémech otevřeně s masami hovořit,
význam růstu odbornosti úměrně zdůraznit,
ideová kritéria záměrně zvýraznit,
souhlas s politikou strany
nadšeně vyslovit a na počest sjezdu rybník o den dřív vylovit."
Šéfovi vlády car šeptá: „Mám se smát, či brečet? Řekl bych, že mluví z transu, kdyby to vše
nečet,
možná mu to někdo sepsal po dvanáctém pivu." To již Vasil přeskakuje do imperativů:
67

\
„Do činnosti zapojujeme se dál usilovně, rozpracujeme kurs k zvýšení životní úrovně!
Rozbití oportunistů tvrdě dokončujeme, na úseku kultury dál v tvorbě pokračujeme,
z vytčeného směru nikým nedejme se strhnout,
na zdroje chyb odvažme se jasné světlo vrhnout,
ze zásadových přístupů
nikdy neslevujeme, morální kodex občanů náročně] sledujeme,
dialektické pohledy v životě prosadíme, do vedoucích funkcí kádry vyspělé dosadíme!
Rejdy zahraničních centrál nespouštějme z očí, připravme se na oslavy významných výročí!
Vpřed k novým vítězstvím naší ideologie, sláva, sláva, sláva, sláva, ať žije, ať žije!" —
Propustil car mlčky Řeka, vydechl si zhloubl. Ptá se: „Pochopil to někdo?" Všichni vzdechli:
„Houby."
KONEC PATNÁCTÉHO ZPĚVU
68

Zpěv šestnáctý
TAJNÁ VÝPRAVA
Po večeři car sed znaven
ke sklence tokaje a přál si mít u sebe jen Matesa lokaje.
„Ach, Matýsku, stojí nervy
ta má carská sláva. Už mě ze všech věrozvěstů rozbolela hlava.
To bys koukal, jaké car tvůj
lekce teď dostává: abych nepil, platil vědcům, dbal na lidská práva.
69

I
Ještě hůře bude zítra, | Matýsku můj zlatý, ■ (j láma nám chce z rudé knížky J předčítat citáty.
i Lepšího Já muže nemám. Povaha Je tichá, \ . ale jako pravý ohař všechno vyčenicíh."
S takovou sl na svém trůně gatě rozederu, ! ale z Jejich řečí si zas | pranic nevyberu." j Povídá
car: „To snad anděl našeptal ti shůry." 0 slovo se ale hlásil ministr kultury.
Na to Mates: „Milý care, i já bych myslel jaksí, i že se musí teorie prověřovat praxí. „Neměli
bychom přehlížet, care, drazí páni, nezastupitelnou roli umění v poznání.
Poslouchat jen samá slova, z toho je zisk malý. Vždyť to znáš, že každé prase chlívěk svůj sl
chválí. Proto by měl být též vyslán , básník Ivan Sladký, co nám obásnil už všechny
dynastické svátky."
Proč se, care, za hranice někdo nevypraví, aby viděl, jak ty víry působí na mravy?" Pánům
však při slově básník nevolí tvář zrudla. Jak se říká, otvírala se Jim v kapse kudla.

Že car výkřik: „Tys nás vytrh!“ můžete mi věřit. Vyvstal ovšem prpblém, komu to poslání svěřit. „Pisálka na Západ pustit? I ba ne, i ba ne. Propašuje s sebou pamflet a s ním tam zůstane.“

By ho nevodili za nos, vyžaduje, si to, aby podnikl svou cestu přísně Inkognlto. Ministr kultury povstal, až převrhl křeslo. „Není básník Jako básník, razíme přec heslo.

Nesmí to však přitom býtl nějaké nemehlo, dozvědět se musí o všem, co se kde seběhlo. Páni, mezi mnou a vámi vládne přece shoda, literáti nejsou žádné svědomí národa, Hned ministr vnitra pravil: „Instinkt můj mi říká, že na to musíme vrhnout Pavla Mlnaříka. ' car však, slyšely to přece , také vaše uši, v projevu je krásně nazval policajty duší.“

70 71

/

I

Byť ministrům stále v srdci nedůvěra hárá, těžko mohli napadat! výrok svého cara,
Zpěv sedmnáctý

CESTOVNÍ

i

zvláště když ministr vhltra [ZPRAVA

takticky se přidá: „Žádné strachy, však on ho tam náš soudruh pohlídá.“

A tak básník s policajtem dněperskýmí prahy jedou hledat pro svatou Rus poklad víry drahý. Dávno uplynulo léto, dny se kvapem krátí, vidu po nich nevídati, slechu neslýchat).

- ■ . i

Přešla zima, je tu jaro, dny se zase dlouží, unavení zvědové se ke Kyjovu plouží.

„Vše prohlédli, vyslechli jsme, care nejmilejší, řecká církev mezi všemi nejčirkvovatější!“ j

j Ministři se kvapem sběhli,

by vyslechli zprávy. | Vaňka Sladký vzletně jim své

I zážitky vypráví:

„Nejdříve jsme navštívili horkou Arábii, ale hrůza, jak tam lidi nekultúrne žijí.

Oba nás to znechutilo

nebývalou měrou. Nemají tam ani záchod,

KONEC ŠESTNÁCTÉHO ZPĚVU na u, „cl ser0U-

72

73

i

Je tam proto plno smradu, hanba mluvit více. Raděj jsme se obrátili honem k Americce.

Ale zklamání jsme byli po dlouhé štrapáci. Tam zas mají v každé boudě záchod splachovací.

Viděli jsme, že ani tam nenájdeme svou Mekku. Přetechnizovanost taky nesvědčí člověku.

Moc jsme se tam neohřáli,

sbalili jsme rance a zas zpátky přes oceán jeli do Byzance;

Dobře jsme si to rozvrhli, přišli jsme v čas pravý, právě se tam vzniku říše konaly oslavy.

Samý průvod, samé heslo,

' prapor na praporu, každý řečník na svou říši vršil chvály horu.

Jazyk prostě nevypoví, co viděly zraky. Škoda, že jsme nesehnali filmy na diáky.“

„Po tom moři zatraceném sotva jsem si výdech,“ naváže na Vaňku Pávka, „čmuchar jsem po lidech.

Musel jsem se obdivovat, jak jsou tam poslušní. Zdobí okna, chodí jásat, podvratně nekušní.

74

Ale také v jejich vládě

jsou lidé výteční. Nemyslí, že policajti jsou proto zbyteční.

A jaký tam mají systém

bdělého dozoru! O každém je vše zapsáno v železném trezoru.

Jak jen cekne, hned zápisu přibude o řádek. Proto je tam neustále pokoj a pořádek."

Úsměv uznalý kmit tváří

cara Vladimíra: „Zřejmě tedy není špatná
tahle řecká víra.

Ale abychom ji mohli přijmout i za naši, chci se zeptat, co jich pánbůh, jak se s carem snáší?"

Na to Vaňka: „Různých bůžka mají tam povíce, ale nejčastěji vzývá se Svatá Trojice.

Stačí uslyšet ta jména, už hoříš pro víru, abych se snad nepřerekl, přečtu je z papíru:

První bůh se jmenuje marxismus-lenlnistnui druhý proletársky internacionalismus a třetí bůh je demokratický centralismus.

A je až div, v jaké úctě

tu svou víru mají, tisíc mudrců stát platí, ať o ní dumají,

75

také na umění odlesk této úcty padá, sto básníků platí stát, ať ódy na ni skládá.

Však to také není víra jen tak ledajaká, třeba jsem tam složil zkoušku, rozumím z ní šlaka."

V tu chvíli se do hovoru

Pávka zase vmísí: „Různé učenosti, ty už kněží vyřeší si.

Ale co se týče smyslu řecké víry pro stát, její hlavní zásada je absolutně prostá:

Pro obecnou spokojenost, zachování klidu,

vláda povinna je ve všem dbáti vůle lidu,

protože však stát si také autoritu žádá, jaká má ta vůle být i, to určuje vláda.

Dedukcemi jsem též přišel

na závažné faktum, všichni jejich bozi že jsou nehmotné abstraktum,

načež k závěru jsem dospěl po pátrání mnohém, tělesně že car je u nich vždy též
pánembohem."

• Z trůnu vyskočil Vladimír,

nejjasnější kníže: „Tím se rázem řeší s bohy » veškeré potíže.

76

To je geniální vskutku, když se může říci, kdo poslouchá cara, že je nejlepší věřící.

Volám proto z plna hrdla,

páni nejmilejší: Řecká církev mezi všemi nej církvovatější!"

Hned ministři padli na zem nešetříce šaty a zapěli unisono: „Svatý, svatý, svatý!" —

Carský dekret udělá hned nově víře prolog: kněz nechť po byzantském vzoru zve se ideolog,
neb to slovo naznačí mu jaksi už svým tvarem, větší respekt než před bohem že má mít před
carem.

Ihned ovšem otázka se

vynořila tady, jak zavěsti novou víru, s jakými obřady?

V tom nebylo vůbec jasno. Car si promnul bradu. Řekl: „Povolejte k tomu mistra z
Carihradu."

KONEC SEDMNÁCTÉHO ZPĚVU

77

I

Zpěv osmnáctý

VASILOVY RADY

A tak do poradní síně vchází mistr Vasil,

aby mohl sklidit klasy semene, jež zašil.

Dají před něj stakan vodky, a to ten největší -jen si lízl, a už přešel do řeči člověčí:

„Obřad? To je jednoduché, u nás už po věky lidi křtíváme tak, že je naženem do řeky.

78

Příznivé podmínky, care, máš pro své podniky. Zítra pokřtíš celý Kyjov. Dněpr je veliký."

Zamračil se car Vladimír,
zeptal se: „Nešílíš? Zjara lid do Dněpru honit, to po nás chceš příliš.
Ne snad, že bychom se u nás
báli demonstrace. Jenže by nám potom žádný - nepřišel do práce.
Hned by letěl k doktorovi,
nabulikal by mu, ať ho uzná kvůli chřipce, ač by měl jen rýmu. .
Do Dněpru hnát lidi zjara,
to bychom si dali. Druhý den by ve fabrikách
mašiny nám stály."
„Pravda," na to Vasil, „už to není jako kdysi. V zájmu víry bývá nutno jít na kompromisy.
Normy trochu zmírnily se,
tak to chodí s dobou. Často ale v duchu želim za Velikým Kobou.
Tos měl, milý caré, vidět,
s jakou ten křtil pílí! Často se mu při obřadu všichni utopili.
Abych se však vrátil k akci,
změna stane se ta, že s pokřtěním pracujících počkáme do léta.

■

79

To se budou koupat v Dněpru i sami od sebe, a za to už mohou dostat vstupenku do nebe. Tu prokázal Vasil, že je vskutku hlava kutá. Privil: „Což vaše společnost není rozvinutá? Zato vzdělance, v tom, care, nebudem se přítl, musíme hned nejen pokřtít, ale i překřtítl. Rozličná v ní povolání různý úkol mají. Vy jste bohy vyměnili, oni ať se kají."
Poznatek to přece, páni, není pro vás nový, že se mnozí ještě drží víry Perunovy." Ministr školství - ten nějak zvolna se domýšlí: „A jak to zařídít, kdyby k Dněpru nám nepřišli?"
„Ba," řekl car, „právě to je všeho zla koruna, že jsou pořád zakuklení stoupenci Peruna. Ale Vasil bez potíží pochybnost odrazí: „Prohlásíme, kdo nepřijde, cara že urazí.
Pro nás ten darebák míval jenom sprostá slova, ale s inteligentíky rád se bratříčkoval."
Kdybychom tím vylekali jen malou skupinu, už to bude kamínek, co strhuje lavinu.
„Jak se u nás říká," Vasil vnesl v to své tóny, „projevoval netřídni a liberální sklony.
Trucování - to taktika není zrovna chytrá. Kdo se nedá překřtít dneska, čeká ho to zítra.
Ať se tato veteš lidem v hlavách dál nemele, před křtem nasypou sl na ně pár hrstí popele."
Člověk jinak na věc hledí, v žaludku když kručí. Tak nás materialismus historický učí.
Ministerským předsedou však trochu to otráslo: „Pozor, páni, sami máme též na hlavě máslo.
A kdyby se nebál hladu, pomyslí na děti, aby mohly jako táta ve školách sedět).
Lidé prstem ukazovat začnou si na vládu: Jak je dlouho, s Perunem co pili čokoládu?" Prostě žádný velký problém vznikat se nezdá mi. Jenom bude třeba řádně vésti si seznamy." -

80 81

Vtom car: „Měl bych k tobě prosbu, rozmilý Vasilku, tu máš papír, chop se pera na malinkou chvílku

Zpěv devatenáctý

KŘEST

a pro ten zítřejší cirkus sepiš prohlášení. Pojmenuj to, dejme tomu, Carské Poučení, jen prosím tě, dělej rychle, dokud jsi ožralý, by to naši lidé aspoň částečně chápali."
Vasil děl: „Tvá prosba, care, je mi poručením." Popad pero, za chvíli byl hotov s Poučením.
Co v něm bylo, nač tu znova opakovat máme? Nepochybně jsou to věci pro čtenáře známé.
Jenom jsem mu vysvětlit chtěl, proč zavání v mnohém cařihradským slovosledem a byzantským slohem. | ^

Nechci je však kritizovat ! To se v noci neslézají
dle estétské normy. j. v černých děrách hadi,
Spíš je chválím za jednotu i to se inteligentíci

obsahu a formy.

po svých bytech radí.

Scházejí se jak tchoř s tchořem, jako s kunou kuna, slibují si, že nezradí památku Peruna.

KONEC ZPĚVU OSMNÁCTÉHO

Nežřekneme se našeho

pro cizího boha! U Dněpru se neukáže zítra ani noha!"

82

83

Navzájem se posilují ve svém odhodlání. Teprv k ránu dopřejí si hodinku vyspání.

To neběží dívka k chlapci, kterého má ráda, ani to nežene pastýř bílých ovcí stáda,

ani se to starý zubr nejde napít k brodu, to se k Dněpru valí výkvět ruského národu:

potentáti z carské přízně na čas vyvržení, kněží - ideologové nižšího svěcení,

vedoucí a ředitelé, jejich referenti, učitelé všeho druhu, vyšších škol studenti,

docenti a profesori,

JUDři, inženýři, básníci a prozaici, sochaři, malíři,

* zpěváci a skladatelé, herci, režiséři, redaktoři, novináři, fotoreportéři,

spolkoví funkcionáři,

městští úředníci, Inspektoři, kontroloři, ba 1 důstojníci.

Na břehu chladného Dněpru tribuna je vítá, z ní obřadu přihlíží car, celá jeho svita.

84

Za tribunou připraveni stojí bubeníci, kdyby snad chtěl někdo něco mimo program říct.

Navíc toho rána k Dněpru

z rozkazu carova svezeny jsou popelnice z celého Kyjova. -

Slyš, čtenáři, slavné chvíle

skromné vylíčení: Nejdřív jménem cara Vasll přečte Poučení,

pak si každý v davu vsype do vlasů popele,

přítom píseň předepsanou příčinnivě mele:

„Vyznáváme dobrovolně,

sami, bez mučení, Jsme ti, care, tuze vděčni' za to Poučení,

osvítilo naše hlavy, dodalo nám sílu vytrhnout se směle z bahna svých vlastních omylů.

Už Jsme z elitářských choutek navždy vyléčení, tisíceré díky, care, za to Poučení,

šťastni, že nás carský dar tvůj nové víry čeká, zříkáme se, zříkáme se, zříkáme Peruna!

S rozvratníkem, který nechce uznat Poučení, mělo by se brzy konat soudní přelíčení,

85

slibujeme radostně a upřímnými slovy, že vyplejem pozůstatky víry Perunovy.

Z plna srdce, z celé duše, z hloubi přesvědčení líbáme ti, care, nohy za tvé Poučení,

starý, mladý, muž i žena, jeden jako druhý,

do smrti v nás budeš mítl nejvěrnější sluhy."

„Věřící," dí Vasil, „car vám dává rozhřešení, nyní smíte víry pravé přijmout osvěžení,

když jste uznali své chyby, teď do vody vije,

ať vám sám bát'uška Dněpru hlavinky umyje!"

A již všichni vrhají se v kalné Dněpru pěny, stejně staří jako mladí, muži jako ženy,

někteří tam lezou v šatech,

jiní zase nazí, to z obavy, zda snad opak

cara neurazí.

Pak jim z šosů crčí voda, mají husí kůži, stejně staří jako mladí, ženy jako muži,

mnohý z toho bude marod,

snad jich líto je ti, věř však, historický přerod žádá i oběti.

Sem tam ještě carští drábl zpět do vody ženou opatrníka, jenž hlavu nechal nesmočenou.

To se do karpatských strží neřítí kamení, ani to kupa kaštanů nepraská v plameni,

ani to ledy na řekách Jarem nepukají,
to jen Inteligentíkům zuby tak cvakají,
to cvakají zuby schlíplí
inteligentíci, když slibují věrnost nové Přesvaté Trojici. -
Pohlédl car na Vaslla, podrbal se v uchu. „Zvládli jsme to znamenitě. Už to máme v suchu.
Že tak hladce ujala se víra v národu mém, každému .ať dají vypít trochu čaje s rumem.“
KONEC DEVATENÁCTÉHO ZPĚVU
87

Zpěv dvacátý
DOSLOV

Od našeho smíchu jednou i moc se rozklepe, břicho pukne jí a bude zase na čas lépe. -
Jeden z nich, ten nejvtipnější,
však ho dobře znáte, psal do novin v krásném roce osmačtyřicátém.
Když se potom zatočily cesty dějin křivé, psal do novin v stejném duchu, jako psával dříve.
Nějak totiž nepochopil,
co ví každé dítě: že se musí přizpůsobit člověk realitě.
Hájil dál své přesvědčení s neochvějným klidem: že se musí realita přizpůsobit lidem.
Nechť jsou potentáti jako
harpyje běsnící, proto nepřestanou skládat
satiry básníci.
Při svých rejdech jedním heslem řídí se ta banda: Kdyby na sůl nezbývalo, ať Je aspoň
sranda.
Moc a hloupost ať svět celý • zalehnou svým břichem, dobře, pokud mužem třást se aspoň
tajným smíchem.
88

To bylo pro pány z Vídně trochu ostré menu. Poslali ho zrekreovat zdarma do Brixenu.
Krásu Alp nevnímá básník.
Stesk mu srdce svírá. Dlouho do noci vždy píše o křtu Vladimíra.
Smrt v něm hnízdo uvila si.
Už mu zvoní hrana. Pro potomky po něm zbyla
báseň nedopsaná.
A tak boj, jež básník vedl, ani smrt nesmíří. Od čtenáře ke čtenáři opisy se šíří.
89

I
A tak boj, jež básník vedl, ani smrt nezruší. Cenzura má tuhý život. Báseň ještě tužší.
Dosud bodá moc a hloupost trny do tlap sloních, byť se dnešní vládcí tváří, že to není o nich.
Ať se tváří, jak se tváří, přec to dobře vědí. Na ponížené dušinky dál milostné hledí.
Ať se tváří, jak se tváří,
není to nic platné. Nectíš cara, nejsi Vávra, máš to u nich špatné.
Snad i tebe, čtenáři můj, čtenářko má milá, když tě hloupost pošlapala, báseň posílila,
líto ti však jistě bylo,
jako líto je mi, že pokračování její pochováno v zemi.
Tu mne políbila Múza v horkou chvíli jednu a já pokusil se, zdali básníkův meč zvednu.
Posílám ti jako dárek
výsledek své pile a na tobě bude, abys soudil o mém díle. -
Chtěl bych jenom dodat, že od času básníkova vzrostla sazba za vyřčení svobodného slova.
90

Což za carů, za císařů bylo ještě krásně. Básník si směl ve vyhnanství sepisovat básně.
To kdyby mne doktor Husák dostal do pazourů, mohly by mi jeho soudy přišít na krk
vzpouru.

Občany že pobouřil jsem, přenevinné tvory, nedostal bych poukaz do Alp, ale jen na Bory.
Náš řád dbá, by odsouzený napravil své viny, nedovolí mu ve vazbě dál páchat zločiny.
Takový je humanismus této republiky. Místo abych skládal básně, lepil bych pytlíky.
Proto obracím se s prosbou k muži jako k ženě: Nesnaž se pátrat, čtenáři, po mém pravém
jméně.

Když se ti má báseň nezdá, spal ji v kamnech tiše. Koho pobavila, ať ji pro druhé opiše.
Čtenáři náš, měj se dobře!

Pozdravují tebe jeden tajný básník z Brna a Havlíček z nebe.

KONEC BÁSNĚ

91

Pavel Hořanský, vlastním jménem RNDr. Jan Novotný, narozený roku 1944, je vědecký pracovník oboru fyziky na brněnské univerzitě. Literatuře b zprvu věnoval pro vlastní potěšení. Od roku 1981 vydával své práce (povídky, básně, dokumen->) v samizdatové podobě. Jeho úvahy a překlady vycházely v olomouckých strojopisných časopisech Ječmínek a Listopad, později i v „povole-ém“ ARCHU A5 a Zpravodaji Ústavu přístrojové techniky v Brně. Křest svátého Vladimíry (1978) s vrchol autorovy satirické tvorby, jejíž ukázky od pseudonymem Dobrý pastýř rozesílal redakcím i na soukromé adresy; adresáty byli nositelé dny, kterou autor uděloval za nejotřesnější pu-ticistické výtvořy sedmdesátých let. Křest vyšel pod pseudonymem Pavel Hořanský) v Edici Petlice (1988) a v Ctení na léto (1989).

92

Obálku navrhl a graficky upravil Rostislav Pospíšil. Autorem citátu je Mojmír Otruba. Vydalo nakladatelství Atlantis v Brně roku 1991 jako druhý svazek edice 999 ■ k uctění stosedmdesátého výročí narození Karla Havlíčka Borovského. Vydání první.
ISBN 80-7108-031-4